

Cercetări arheologice recente specifice culturii Glina în bazinul mijlociu al Jiului

Gheorghe Calotoiu

Abstract:

The archaeological research from Seaca - Logrești (Gorj county), made in Oltenia 2009 showed an Early Bronze Age settlement. We discovered ceramic fragments from jar like vessels, pots with different sizes and spindles made of thick and semithick paste. All these fragments are decorated with socket girdles or with notched girdles, button - holes or cylinder prominences.

The archaeological site dates back to the 3rd phase of the Glina culture.

In the second half of September 1995, the Gorj Country Museum made some archaeological research in the „Second Line” point, Bălești village from the Gorj county, where it had been discovered an early bronze age settlement belonging to the classic phase of the, Glina culture, the 3rd phase .

The archeologists found a surface dwelling which had around it ceramic fragments from bag like vessels, bowls, jars made of semifine or thick paste.

These vessels were ornated with alveole girdles, button - holes, prominences all which are elements specific to the Glina Culture.

Key words: settlement, Bronze Age, Glina, Gorj county, ceramics

Cuvinte cheie: așezare, epoca bronzului, județul Gorj, ceramică

În perioada 7-24 octombrie 2009 s-au efectuat cercetări arheologice preventive pe terenul agricol al localnicului Diaconescu Dumitru din satul Seaca, comuna Logrești, în punctul “Capul Dealului” (sau “Gura Secii”).

Situl se afla pe o terasă a pârâului Seaca și se întinde pe o pe o suprafață de circa 1,5 - 2 hectare.

În lunile din vară au fost făcute mai multe periegheze, ocazie cu

care s-au găsit fragmente ceramice specifice culturii Glina.

Terenul pus la dispoziție se află în partea de sud-vest a terasei pârâului Seaca, unde au fost trasate pentru cercetare două secțiuni: SI/2009 cu dimensiunile de 10 x 2 m și SII/2009 cu dimensiunile 15 x 1,5 m, orientate est-vest, una în continuarea celeilalte. (Pl. I)

Stratigrafia în SI se prezintă astfel:

0-0,12/0,14 m sol vegetal

0,12/0,14 m – 0,30/0,36 m pământ galben-roșcat

0,30/0,36 m – 0,55/0,67 m pământ cenușiu-negricesc cu material arheologic

0,55/0,67 m – strat galben steril din punct de vedere arheologic

Stratigrafia în SII este în linii mari asemănătoare primei secțiuni:

0-0,12/0,15 m strat vegetal

0,12/0,15 m – 0,32/0,39 m pământ galben-roșcat

0,32/0,39 m – 0,68/0,75 m pământ cenușiu-negricesc cu material arheologic

0,58/0,70 m – strat galben steril din punct de vedere arheologic

Până acum situl era necunoscut în literatura de specialitate, nefiind cercetat, acesta găsindu-se într-o zonă, unde localnicii îl ară și îl cultivă cu grâu și porumb. Arăturile de toamnă și primăvară afectează în mică măsură stratul superior al așezării, iar plugurile se adâncesc în sol până la 0,25-0,35 m.

În SI la adâncimea de -0,30/0,36 m până la -0,55/0,60 apar fragmente ceramice de la pereții unor vase, buze, funduri, toate în bandă. Pereții de vase au ca ornament brâuri alveolate sau crestate sub buze. Fundurile de vase au formă plată de culoare cenușie sau cărămizie. Pasta are în compoziție multe pietricele.

În SII, care a fost trasată la 4 m V în continuarea primei secțiuni, se întâlnește aceeași ceramică fragmentară de la vase mari de provizii, bucăți de chirpic, iar în caroul 7, la -0,48 m a fost descoperită o fusaiolă bitronconică întreagă de culoare cenușie, cu urme de arsură secundară, iar în apropierea acesteia, la -0,65 m alte două fusaiole fragmentare. Ceramica aparține unor vase mari de tip borcan, cu buza dreaptă și marginea rotundă sau ușor evazată. Pe unele fragmente apar apucători mari organice. Ceramica este grosieră, cu pietricele și nisip granulos. Bazele de vase sunt din aceeași pastă grosieră și sunt de formă plată. Majoritatea fragmentelor au angobă roșie pe partea exterioară. Un fragment de castron din pastă mai fină de culoare cenușie are buza evazată. Un alt fragment din pastă grosieră are un buton circular de culoare cenușie.

Ceramica aparține culturii Glină și au fost identificate elemente de decor: găurile - buton (mai puține în săpătură și mai multe «*passim*» pe suprafața terasei), brăurile crestate și alveolate, proeminențele conice, foarte rar, caneluri pe umăr (un singur fragment descoperit «*passim*»). Aceste ornamente erau dispuse pe gât, umăr sau pântec. Ne reține atenția un fragment ceramic de la un vas cu buza dreaptă, din pastă grosieră cu nisip și pietricele. Peretele exterior este dat cu angobă roșie, iar la 1,7 cm de margine este o bandă neagră, probabil de la un brâu ornamental, din care a căzut, după aceea o porțiune roșie, și urmează o porțiune neagră.

Ceramica de uz comun descoperită, conține ca degresant nisipul cu multe pietricele de mărimi diferite. Din această grupă fac parte fragmente de la vase mari de provizii, castroane, oale de mărimi diferite. De cele mai multe ori este ornamentată cu un brâu alveolat sau crestă dispus sub marginea buzelor vaselor.

Analogii întâlnim la: Govora Sat-Runcuri¹ (jud. Vâlcea), Bălești² (jud. Gorj), Orevița Mare³ (punct Paulești, jud. Mehedinți).

Ceramica descoperită în așezarea de la Seaca-Logrești se poate împărți în două categorii cunoscute: ceramica fină, care este slab reprezentată de câteva fragmente, și ceramica de uz comun grosieră, care, în schimb, este abundentă distingându-se două categorii, în funcție de tehnica de lucru și de ardere. Pasta ambelor categorii are în compoziție un amestec de nisip, cioburi pisate, pietricele și paiete de mică, dându-i un aspect grosier.

În SII, la – 0,48 m, în caroul 7 a fost descoperită o fusaiolă bitronconică întreagă, cu urme de arsură secundară și bucăți de chirpic. În apropierea ei au fost descoperite alte două fusaiole însă fragmentare (una plată și alta bitronconică) și acestea prezintă urme de arsură secundară. Totodata au fost sesizate câteva fragmente de toarte în bandă, fragmentare. Aceste toarte aparțin, în special, ceștilor și cănilor. Ele sunt mai mult sau mai puțin plate. În câteva situații au fost descoperite fragmente ceramice cu găuri - butoni, care se găsesc la câțiva centimetri sub buză, fiind dispuse sub forma unui șir ce înconjoară vasul. În unele cazuri, pe fragmentele ceramice apar proeminențele conice aplicate sau organice pe diferite părți ale suprafațelor vaselor.

Pentru decorarea ceramicii s-au folosit și brăuri aplicate sau organice, crestate sau alveolate, care au o dispunere orizontală și sunt situate la câțiva centimetri sub buza vaselor.

Materialele arheologice descoperite până în prezent la Seaca-

1 Roman 1985, p. 279.

2 Cercetări arheologice efectuate în 1995 de Gh. Calotoiu.

3 Crăciunescu 2003, p. 59.

Logrești prezintă analogii cu descoperirile din Oltenia și centrul Munteniei specifice culturii Glina.

Găurile-butoni realizate prin presarea peretelui din interior către exterior, le întâlnim la Bunești-Gătejești⁴, (jud. Vâlcea) București-Ciurelu⁵ și în general în toată aria culturii Glina.

Brăurile organice sau aplicate își au analogii la: Bârsești⁶, (jud. Vâlcea), Mihăilești-Tufa⁷. Apucători în formă de șa au fost găsite la Odaia Turcului⁸ (jud. Dâmbovița) și București-Glina⁹, iar cele tronconice la Govora-Gurișoara¹⁰ (jud. Vâlcea). Crestarea sau alveolarea părții superioare a buzelor se întâlnește atât la Govora-Gurișoara¹¹, cât și la București-Ciurelu¹². Pe câteva fragmente ceramice descoperite la Seaca-Logrești s-au găsit și impresiuni de degete. Pe baza asemănărilor stabilite între materialele descoperite la Seaca-Logrești și care aparțin comunităților culturii Glina se poate considera că așezarea de pe terasa pârâului Seaca din punctul „Capu Dealului” (jud. Gorj) se încadrează culturii Glina, faza a III-a.

În perioada 15-30 septembrie 1995, Muzeul Județean Gorj în colaborare cu Școala Gimnazială de la Bălești a efectuat cercetări arheologice pe un teren cultivat cu porumb al unui sătean, în punctul „Linia a doua”. Situl arheologic se află pe o terasă a unui pârâu la 300 m N-V de fosta școală din Bălești. Pe o suprafață de 250 x 150 m au fost descoperite fragmente ceramice. A fost deschisă o secțiune S I/1995 cu dimensiunile de 10 x 2 m.

Stratigrafia S I (pl. I) se prezenta în felul următor:

0 – 0,12/0,15 – strat vegetal

0,12/0,15 – 0,25/0,32 m - strat cărămiziu deschis

0,25/0,32 – 0,74/0,78 m - strat cărămiziu închis

0,74/0,78 – 0,94/1,05 m - strat arheologic de culoare cenușie închisă

0,94/1,05 – începe stratul galben steril din punct de vedere arheologic

În S I la o adâncime de – 0,78 în carourile 4-7, și parțial 8 (pl. II) s-a descoperit o parte dintr-o locuință de suprafață, o aglomerare de fragmente ceramice, chirpic și câțiva bolovani de râu. Fragmentele ceramice descoperite cuprind pereți de vase, buze, baze, toarte ș.a.

Fragmentele ceramice au sub buze sau pe pântec ca ornamente

4 Roman 1967, fig. 645-653.

5 Schuster 1997, fig. 61.

6 Roman 1985, p. 154-166 și fig. 9/8, 11.

7 Ibidem, fig. 98/6.

8 Tudor 1983, p. 108-111.

9 Schuster 1997, fig. 96/1.

10 Roman 1995, fig. 1/18.

11 Ibidem.

12 Schuster 1997, fig. 62/2.

brâuri alveolate sau crestate organice sau aplicate.

Ceramica descoperită în așezarea din punctul de la „Linia a doua” de la Bălești, se împarte în trei categorii: ceramica fină, ce se compune din câteva fragmente ceramice de vase și fragmente de tortițe perforate, ceramică semifină și ceramica de uz comun grosieră. Pasta grosieră conține ca degresant nisipul cu multe pietricele de mărimi diferite. Așa cum aminteam, de cele mai multe ori ceramica este ornamentată cu brâuri alveolate sau crestate, găuri buton dispuse sub marginea buzelor vaselor sau pe pântecul acestora.

În secțiunea S I/1995 la -0,86 m în caroul 6 a fost descoperită o fusaiolă tronconică întreagă (pl.V/6) din pastă semifină de culoare cărămidă cu urme de arsură secundară și bucăți de chirpici. În același carou, la - 0,94 m a fost găsită o altă fusaiolă de formă longitudinală (pl.V/5) cu urme de arsură secundară. Lungimea piesei este de 6,2 cm și grosimea de 2,5 cm.

În caroul 5, la - 0,92 m a fost descoperit un fragment de vas bitronconic cu buza dreaptă și marginea alveolată din pastă grosieră de culoare cenușie. În caroul 6, la -0,87 m a fost descoperit un castron fragmentar din pastă semigrosieră de formă tronconică cu buza dreaptă și marginea rotundă. Baza este plată și în exterior la partea inferioară prezintă mai multe alveole dispuse circular în jurul acesteia (pl.III/3). Înălțimea vasului este de 6,7 cm. În același carou, la - 0,93 m a fost descoperit un fragment de la un vas borcan din pastă semigrosieră de culoare cenușie cu un ornament crestă pe diametrul maxim. Pe exterior prezintă puternice urme de arsură secundară. Analogii se întâlnesc la Drăgănești - Olt¹³, Braneț¹⁴, Crivăț¹⁵, Greci¹⁶. În același context arheologic a fost descoperit un fragment de strachină cu pereții curbați spre interior iar sub marginea rotundă este un ornament sub formă de găuri-buton. Analogii întâlnim la București - Roșu¹⁷, Văcărești¹⁸, Greci¹⁹, Govora - Runcuri²⁰. Între fragmentele ceramice descoperite în același loc este și un fragment de castron tronconic din pastă semigrosieră compactă de culoare cenușie cu buza ușor trasă spre interior și marginea rotundă sub care se află câteva găuri buton. Asemănări se găsesc la București

13 Nica Schuster , Zorzoliu 1995, fig. 21/3.

14 Ulanici 1979, fig.7/2; 8,4.

15 Berciu 1966, fig. 2/5.

16 Ulanici 1979, fig. 3/2.

17 Constantiniu, Panait 1963, pl.III/3.

18 Tudor 1972, fig. 1/1-2.

19 Ulanici , Trohani 1975, fig.7/3.

20 Petre Govora 1986, fig. 3/3.

- Dudești²¹, București - Cățelu Nou²², Braneț²³, Govora Sat - Runcuri²⁴, Călugăreni²⁵. În caroul 7, la – 0,97 m a fost descoperit un fragment de vas de tip sac din pastă semigrosieră de culoare castanie cu pereții ușor curbați și gura cilindrică. Buza este dreaptă cu marginea ușor ondulată (pl.IV/3). Analogii găsim la București -Ciurel²⁶, Varlaam²⁷, Odaia Turcului²⁸, Prundu²⁹, Govora Sat - Runcuri³⁰, Bârsești³¹. În același carou, la -0,99 m a fost descoperit un fragment de vas borcan cu gura dreaptă și pereții ușor curbați. Sub buza vasului sunt dispuse ca ornamente mai multe găuri-butoni, iar marginea vasului este crestată. Descoperiri de acest tip se întâlnesc la Govora Sat - Runcuri³², Bârsești³³, Călugăreni³⁴, Morărești³⁵ și în general pe întreaga arie cu descoperiri ale culturii Glina: București - Ciurel³⁶, București - Dudești³⁷, Căscioarele – Mânăstirea Cătălui³⁸, Odaia Turcului³⁹, Schitul-Gura Despei. În același context arheologic a mai fost descoperit un fragment de vas tronconic din pastă grosieră de culoare cenușie cu gura dreaptă și marginea rotundă. Sub buză este o apucătoare plată dispusă orizontal și o găuri-butoni deasupra ei (pl.X/1). În același carou a fost descoperit un alt fragment de vas de tip „sac” din pastă semigrosieră de culoare cenușie cu buza ușor evazată și marginea crestată. Sub buză se află un ornament de tip „gaură buton” (pl.VI/3). În caroul 8, la – 0,96 m au fost descoperite două torți tubulare dispuse pe pânțele vaselor din pastă semigrosieră de culoare cenușie (pl.III/1,2). În același context arheologic a fost descoperită o bază de vas din pastă grosieră de culoare cenușie. A mai fost descoperit un fragment de vas de formă tronconică din pastă cenușie cu gura ușor evazată și marginea rotundă. Pe margine sunt linii verticale incizate în spații egale (pl.VI/1).

21 Turcu 1976, fig. II/2.

22 Leahu 1963, 22.

23 Ulanici 1976, fig.13/1,5; 17/5.

24 Petre Govora, 1986, fig.4/2,7; 6/5; 7/7,11.

25 Chicideanu, Gherghe 1985, fig.2/8-9.

26 Negru, Schuster 1997, fig. 2/1; 3/2; 7/4.

27 Schuster, Popa 1995,p. 24.

28 Tudor 1982, fig. 2/5.

29 Roman 1976, fig. 9/3; 10/1.

30 Petre Govora, 1995, fig.5/1.

31 *Ibidem*, fig. 6/1.

32 *Ibidem* fig. 5/2; 7/2-3.

33 *Ibidem*, fig. 6/1.

34 Chicideanu, Gherghe 1983, fig. 2/4,6.

35 Schuster, Nica 1995, fig. 5/3-4.

36 Negru, Schuster 1997, fig. 2/2; 3/1.

37 Turcu 1976, p. 43.

38 Cantacuzino, Trohani 1979, fig. 6/9-10

39 Tudor 1982, fig. 2/6; 3/7.

A mai fost găsit un fragment de vas de tip „sac” din pastă fină de culoare cenușie, cu buza evazată și marginea ondulată. În același carou la – 1,03 m s-a găsit un fragment dintr-un perete de vas borcan cu o urechiușe de prindere. Apucătoarea este dispusă vertical, din pastă fină de culoare gălbuie de mici dimensiuni (pl.VIII/3). Tot în caroul 8 la -1,05 m a fost descoperită baza unui vas borcan din pastă semigrosieră. Baza era plată sub forma unui postament, cu pereții drepți. În interiorul vasului sunt urme puternice de arsură secundară. La 28 cm S-V de acesta a fost găsit un perete de vas mai mic bombat cu urme de slip de culoare cenușie pe exterior. În caroul 8, la – 0,94 m a fost descoperit un fragment ceramic din pastă grosieră de culoare cenușie de la un vas de tip „sac” cu buza dreaptă și marginea crestată. Sub aceasta este o „gaură buton” (pl. VI/3). Analogii întâlnim la Căzănești⁴⁰ și Govora - Gurișoara⁴¹. În aceeași locuință a fost descoperit un fragment ceramic de la un vas borcan din pastă semigrosieră de culoare cărămidie. Pe exteriorul peretelui se află o apucătoare organică dispusă vertical perforată (pl.VIII/2). În același carou la -1,08 m a fost găsit un fragment de vas de tip „sac” din pastă semigrosieră, o gură de vas cu buza ușor evazată și marginea alveolată cu urme de arsură secundară (pl.X/3). La o distanță de 0,33 m de acesta la –0,98 m a fost descoperit un fragment ceramic de la un alt vas de tip „sac” din pastă grosieră cu buza dreaptă și marginea alveolată. Sub buză se găsesc trei „găuri butoni” (pl.VII/2). A mai fost descoperit în același context arheologic un fragment de vas dintr-un castron tronconic cu buza ușor răsfrântă spre exterior. Sub buză era două „găuri butoni”, cu marginea crestată (pl.VII/1). Analogii întâlnim pe întreaga zonă a culturii Glina: Drăgănești - Olt, Branet, Govora Sat - Runcuri, Orevița - Mare⁴² punctul Păulești, Călugăreni, Seaca - Logrești. Au mai fost descoperite în aceeași locuință două funduri plate de vase (pl.V/1,2) din pastă grosieră. În aceeași locuință L 1 a fost găsit un fragment ceramic de la un alt vas „sac” cu buza dreaptă și marginea alveolată. Sub buză se află trei „găuri butoni” (pl.VII/2). Analogii întâlnim pe toată aria culturii Glina iar în Gorj la Călugăreni⁴³ și Seaca - Logrești⁴⁴.

În aceeași locuință a fost descoperit un perete de vas borcan pe care se află o toartă fragmentară lucrată din interior spre exterior (pl.X/1). În același context arheologic au fost descoperite mai multe torți tubulare dispuse pe corpul vaselor de dimensiuni mai mari și mai mici (pl.III/1,2). A fost descoperit un vas miniatural fragmentar cu o apucătoare mică

40 Petre Govora 1995, fig. 2/1-5.

41 *Ibidem*, fig. 1/4, 6, 8.

42 Crăciunescu 2003, pl.4/2; pl. 5/1

43 Chicideanu, Gherghie 1983, fig. 2/5.

44 Calotoiu 2009, pl. 8/4; pl. 9/2.

perforată din pastă fină cărămizie dispusă orizontal cu urme de slip cenușiu pe exterior (pl.VIII/1).

În același complex arheologic – L1 – a fost descoperit un perete de vas cu o apucătoare (pl.X/4) circulară dispusă orizontal pe pântec perforată din pastă grosieră de culoare cărămizie, cu urme de arsură secundară. Lungimea apucătorii este de 5,7 cm și grosimea de 2,2 cm. Tot în L1 a fost găsit un perete de la un vas borcan cu buza dreaptă și marginea rotundă (pl.X/1) iar sub ea are o apucătoare plată orizontală cu o „gaură buton” în partea superioară, care a mai fost menționată. A mai fost descoperit un perete și buză de la un vas bitronconic (pl.X/3) din pastă semigrosieră cărămizie. Pe marginea vasului sunt motive alveolate (pl.X/3). Tot în L1 a fost descoperit un fragment de vas borcan (pl.X/2) de dimensiuni mici din pastă semifină de culoare cenușie cu urme de slip cafeniu pe exterior.

În locuința L1 au fost descoperite bucăți de chirpic și câțiva bolovani de râu.

Elementele de decor identificate pe ceramica culturii Glina în descoperirile de la Bălești -Gorj sunt găurile-buton, impresiunile realizate cu degetul, brăurile crestate și alveolate, proeminențele conice și impresiunile realizate cu șnurul. Acestea erau dispuse pe părțile componente ale vasului: buză, gât, umăr, pântec, excepție făcând baza. În decorarea ceramicii descoperite în punctul „Linia a doua” de la Bălești au fost întâlnite în special găurile-butoni, care s-au realizat prin presarea peretelui vasului din interior spre exterior (pl.V/4, pl.VI/1,2,3, pl.VII/4) sau din exterior către interior (pl.V/3, pl.IX/3). Pentru decorarea vaselor în situl de la Bălești au mai fost folosite brăurile alveolate sau crestate (pl.II/1), aplicate sau organice, fiind situate de regulă sub buza vaselor. Marginea la unele vase este alveolată (pl.V74, pl.VI/1,2) sau crestată (pl.V/1). În aceeași locuință au fost descoperite fragmente ceramice de la vase care au bazele plate sau sub formă de pedestal.

Așezarea din punctul „Linia a doua” de la Bălești – Gorj se încadrează cronologic în cultura Glina, faza a III-a datorită materialelor arheologice descoperite. Analogii cu descoperirile de la Bălești întâlnim în Gorj la Seaca – Logrești, Călugăreni – Padeș, „Valea Mare” – Bengești – Ciocadia cât și în siturile întregului areal al culturii Glina.

Comunitățile culturii Glina și-au organizat așezările pe forme de relief variate ținându-se cont de mai mulți factori: fortificare naturală, forma de economie practică, apropierea de o sursă de apă. În acest mod în bazinul mijlociu al Jiului întâlnim așezări de tip Glina pe terasele râurilor, (Seaca-Logrești, Bălești), în alte situații au fost preferate boturile de deal (Bengești-Ciocadia, La Straja, Pârâu, Brănești, Bohorelu-Negomir)

care ofereau condiții bune de apărare și o bună supraveghere a zonei respective.

În privința duratei de folosire a așezărilor de tip Glina acestea au fost în general de scurtă durată sau chiar uneori sezoniere (peșteri).

Grosimea stratului de cultură în majoritatea așezărilor nu depășește -0,30 0,40 m la „Capu Dealului”, Seaca Logrești, iar în situl de la „Linia a doua” Bălești este de -0,50 0,60, însă locuirea unde a fost sezonieră nu există un strat de cultură, materialele de tip Glina întâlnindu-se mai rar. Astfel de așezări se găsesc în special în peșteri (Peștera Cordonului și a Popii de la Runcu), peștera de la km 8 pe Valea Sohodolului, tot în Runcu.

În așezările culturii Glina s-au descoperit, în special, locuințe de suprafață și mai rar bordeie. În cercetările arheologice de la Seaca-Logrești și Bălești „Linia a doua” (efectuându-se cercetări arheologice sistematice) au fost descoperite mici aglomerări de chirpic, în unele situații având imprimate pe lipitură amprente de nuiete și bârne. În aceste locuințe de suprafață s-a descoperit ca inventar: ceramică și oase de animale (mai multe la Bălești). Ceramica cuprinde forme de vase (tronconice și formă de sac, cănițe fragmentare), fusaiole (Seaca-Logrești și Bălești)

Atât la Seaca-Logrești cât și la Bălești, locuințele au fost incendiate din cauza existenței vetrelor de foc din interiorul și exteriorul acestora.

Dimensiunile vetrelor variaua între 0,50 și 0, 75, fiind de formă rotundă cu un strat de arsură de 10-15 cm. Rolul acestor vetre de foc era pentru a pregăti mâncarea și de încălzit. Pe unele vetre au fost descoperite oase de animale.

Ceramica reprezintă materialul arheologic cel mai bogat din așezările Glina. În majoritate, ceramica se prezintă în stare fragmentară, fiind destul de greu a se putea reconstitui anumite forme.

Pasta din care este făcută ceramica Glina se împarte în trei categorii: grosieră, semigrosieră și fină. Ceramica de uz comun (grosieră) este în cantitate mai mare în toate așezările de tip Glina.

Repertoriul formelor sau ornamentelor este asemănător în toate așezările Glina. Ca forme de vase întâlnim: vase borcan, vase bitronconice, vase în formă de S, vase globulare, vase bitronconice, castroane, străchini, căni, cești, pahare etc.

Decorul se realizează prin adâncire sau în relief. Decorul prin adâncire constă în găurile-buton sau găuri suprapuse întâlnite mai ales pe ceramica grosieră (Seaca-Logrești, Bălești, Călugăreni-Padeș). În același mod se realizează alveolele cum sunt pe străchini, creștăturile pe vasele - borcan de la Bălești și Seaca-Logrești. Ornamentarea în relief apare prin proeminențele de formă conică dispuse câte una, două sau trei

(Vârtopu-Ciuperceni)⁴⁵.

Brăiele alveolate sau crestate se întâlnesc la Seaca-Logrești, Bălești, Călugăreni-Padeș.

Pe unele vase apar fragmente de brăie alveolate sau crestate, le întâlnim la Seaca-Logrești, Bălești și Călugăreni. La Vârtopu-Ciuperceni apar și sub formă de potcoavă.

În ceea ce privește aria de răspândire și periodizare a culturii Glina de-a lungul anilor au existat mai multe încercări de a se stabili aceste lucruri.

Cercetările arheologice mai vechi și în special cele noi aduc dovezi care contribuie la întregirea imaginii privind amplasarea arealului pe care avut-o purtătorii culturii Glina și o periodizare internă a acesteia.

Comunitățile Glina au populat o parte a Munteniei și au ocupat în timp teritoriul dintre Olt și Porțile de Fier. Anumite grupuri au trecut Dunărea, fapt ce se explică prin prezența unor complexe arheologice care aparțin grupurilor glinoide care au locuit zona.

Analiza răspândirii culturii Glina, demonstrează că aceasta se întâlnește în Bazinul Argeșului și Ialomiței Superioare ca zonă a ei de nucleu.

Cercetătorul Petre Roman⁴⁶ în lucrarea sa dedicată culturii Glina, consideră existența a mai multor nivele de locuire în diverse așezări din Muntenia (București-Glina, București-Ciurel, Crivăț) și Oltenia (Brăneț), fapt ce ar putea face o posibilitate de periodizare, dar în opinia lui, descoperirile ar fi insuficiente.

În urma cercetărilor arheologice de la Govora Sat-Runcuri, același cercetător susține că „descoperirile de la Govora Sat-Runcuri sunt o etapă distinctă în evoluția grupei Glina, sincronă cercetărilor de caracter Schneckberg B de la sud de Carpați - Năeni, Monteoru”⁴⁷. În aceeași etapă Petre Roman includea și descoperirile Glina târzii, de tip Verbița și Ostrovul Corbului⁴⁸.

În 1985, Petre Roman⁴⁹ revine asupra cercetărilor de la Govora Sat-Runcuri considerând că aceste descoperiri arheologice prezintă asemănări cu cele din Oltenia (Bârsești) și cele din Muntenia (Valea Calului și Odaia Turcului) postulând existența unei etape distincte în evoluția culturii Glina.

C. Schuster⁵⁰ remarca faptul că în privința ceramicii în afara celei

45 Calotiu 2007.

46 P. Roman 1976, p. 36-37, tabel 2.

47 P. Roman 1982, p. 46 și schema cronologică.

48 Ibidem, p. 49 și schema cronologică.

49 P. Roman 1985, p. 294.

50 C. Schuster 1992, p. 7-10.

din faza timpurie și finală se constată în etapele II și III o uimitoare unitate de forme și elemente de decor. Petre Roman considera că faza Govora Sat-Runcuri, a cărei prezență a fost surprinsă nu numai în nordul Olteniei și nord-vestul Munteniei, ci și în centrul acesteia la Varlaam și Mihăilești-Tufa pe baza analizei influențelor în ceramică concluziona că este un nou moment în evoluția culturii Glina⁵¹.

C. Schuster⁵² considera că în urma noilor cercetări arheologice specifice culturii Glina se poate discuta în aspectul Govora Sat-Runcuri că acesta evoluează odată cu Coțofeni IIIc, Vucedol, Ezero B1, Sitagroi 5b, Kristana V, Thessalonicul timpuriu III, Troia IV, Schneckberg B, Jigodin.

Se poate considera că cele două etape bine distincte trebuie socotite ca fiind Glina perioada clasică. În această fază clasică se pot încadra, considerăm noi și cercetările arheologice din situl de la Seaca-Logrești și Bălești, prin analogiile ceramice de la Govora Sat-Runcuri, care aparțin fazei a III-a a culturii Glina.

Putem concluziona că se poate considera pentru întregul areal de răspândire a culturii Glina existența unei perioade inițiale de început (etapa I), etapa a II-a și a III-a de faza clasică și faza finală (etapa a IV-a). În faza finală a culturii Glina se poate încadra cronologic necropola tumulară de la Vârtopu-Ciuperceni⁵³ care cuprinde 14 tumuli, cercetați în anii anteriori de Muzeul Județean Gorj.

Considerăm că cercetările arheologice de la Seaca-Logrești și Bălești, jud. Gorj aduc noi contribuții la cunoașterea culturii Glina în aria ei de răspândire. Cele două situri descoperite recent se încadrează cronologic în faza a III-a a culturii Glina.

Bibliografie

Berciu 1966 - D. Berciu, *Rezultatele primelor săpături arheologice de la Crivăț (1965), r. Oltenița*, SCIV, 17, 3, p. 529-535.

Calotoiu 2007 - Gh. Calotoiu, *Necropole tumulare din Gorj, Vârtopu-Ciuperceni, Telești – Drăgoiești*, Tg-Jiu, 2007.

Calotoiu 2009 - Gh. Calotoiu, *Date preliminare asupra cercetărilor arheologice de la Seaca – Logrești, jud. Gorj*, Drobeta, XIX, p. 67-78.

Cantacuzino, Trohani 1979 - Gh. Cantacuzino, G. Trohani, *Săpăturile arheologice de la Cătălui - Căscioarele, jud. Ilfov*, C. A , III, p.261-328.

⁵¹ P. Roman 1986, p. 15.

⁵² C. Schuster 1992, p. 70.

⁵³ Gh. Calotoiu 2007.

Crăciunescu 2003 - Gabriel Crăciunescu, *Descoperiri arheologice în zona localității Orevița Mare, Mehedinți*, Drobeta, XIII, p. 55-102.

Chicideanu, Gherghe 1985 - I. Chicideanu, P. Gherghe, *Săpăturile arheologice de la Călugăreni (jud. Gorj)*, MCA, Brașov, p. 103 -107.

Leahu 1963 - V. Leahu, *Raport asupra săpăturilor arheologice efectuate în 1960 la Cățelu Nou*, CAB, I, 1963, p. 15-47.

Nica, Schuster, Zorzoliu (1995) - M. Nica, C. Schuster, T. Zorzoliu, *Cercetările arheologice în tell-ul gumelnițiano - sălcuțean de la Drăgănești - Olt - punctul „Corboaică” - campaniile din anii 1993 – 1944*, Cercetările arheologice în aria nord - tracă, I, p. 9-45.

Petre Govora 1986 - Gh. Petre - Govora, *Asupra problemelor culturii Glina în nord-estul Olteniei*, Thraco - Dacica, VII, 1-2, p. 154-166.

Petre Govora 1995, Gh. Petre - Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Rm. Vâlcea.

Roman 1976 - P. Roman, *Die Glina III – Kultur*, PZ 51,1,p. 26-42.

Roman 1985a - P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului tracic în Oltenia*, Thraco-Dacica, VI, 1-2.

Roman 1985b - P. Roman, *Cercetări la Govora Sa-Runcuri în 1977*, SCIVA, 36, 4, 1985, p. 279-297.

Roman 1986 - P. Roman, *Așezări cu ceramică șnurată din Thracia, Macedonia, Thessalia și raporturile cu evoluția culturală din segmentul carpato danubian*, Thraco-Dacica, VII, 1-2, p. 4-30.

Roman 1986b - P. Roman, *Perioada timpurie a epocii bronzului pe teritoriul României*, SCIVA, 37/1, 2, p. 9-55.

Roman, Petre Govora 1967 - P. Roman, Gh. Petre-Govora, *Ceramica decorată prin împunsături succesive din Rm. Vâlcea*, SCIV 18/4, P. 645-653.

Schuster 1992 – C. Schuster, *Câteva precizări privind faza a III-a a culturii Glina în lumina celor mai noi cercetări*, Litua, V, p. 7-10.

Schuster, Crăciunescu, Fântâneau 2005 - C. Schuster, G.Crăciunescu, C. Fântâneau, *Die Glina-Kultur*. In: *Zur Bronzezeit in Südrumänien. Drei Kulturen: Glina, Tei und Verbicioara*, Bd. I, 2005, p. 21-85.

Schuster, Popa 1995a - C. Schuster, T. Popa, *Cercetări privind epoca bronzului în jud. Giurgiu*, BMJG, I, p. 114-122.

Schuster, Nica 1995 b - C. Schuster, M. Nica, *Săpăturile de salvare de la Morărești jud. Dolj – 1993*, Cercetări arheologice în aria nord-tracică, I, p.114-122.

Schuster 1997 - C. Schuster, *Perioada timpurie a epocii bronzului în bazinele Argeșului și Ialomiței Superioare*, București, 1997.

Tudor 1972 - Ersilia Tudor, *Săpături de salvare din comuna*

Văcărești, jud. Dâmbovița, 1971, Scripta, Valachica, Târgoviște, p. 93-107.

Tudor 1982 - Ersilia Tudor, *Cu privire la unele sincronisme culturale în perioada timpurie a Bronzului românesc*, Thraco-dacica, III, 1-2, p. 94-100.

Turcu 1976 - M. Turcu, *Cercetările arheologice de la Dudești, Carpica, VIII, p. 41-48.*

Ulanici, Trohani 1975 - Aug. Ulanici și G. Trohani, *Săpăturile de la Greci, comuna Grădiștea, jud. Ilfov, CA, I, p. 77-100.*

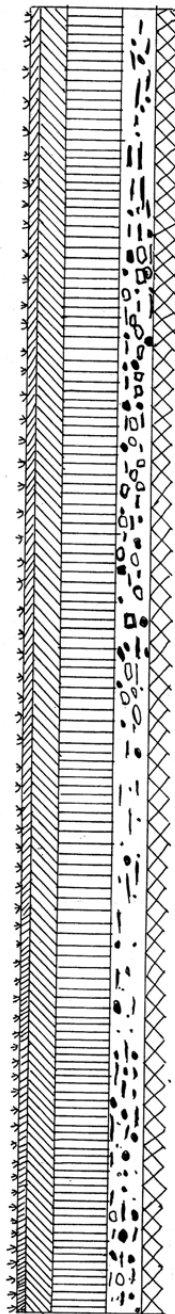
Ulanici 1976 - Aug. Ulanici, *Noi săpături arheologice la Branet, jud. Olt, Cercet. arh, II, p. 49-64.*

Ulanici 1979 - Aug. Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Greci, jud. Ilfov, Cercetări arheologice, III, p. 9-26.*

ANEXE

BĂLEȘTI - LINIA A DOUA - S1/1995 - PROFIL E.

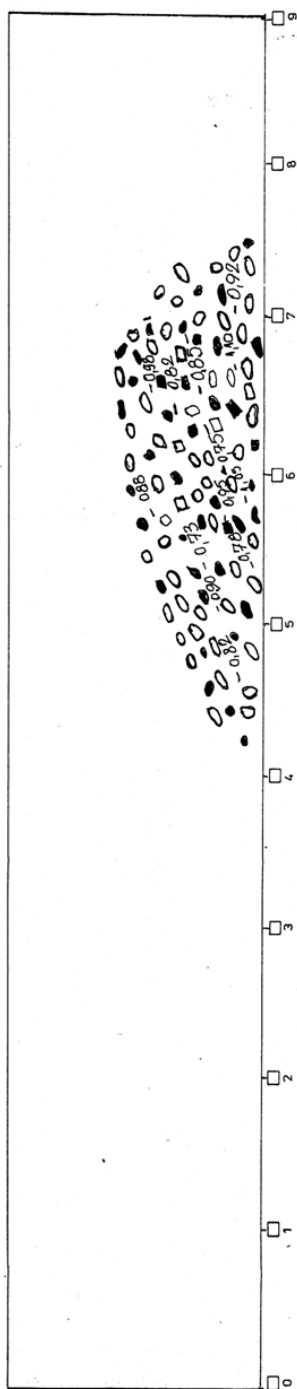
SC. 1 / 25

LEGENDĂ

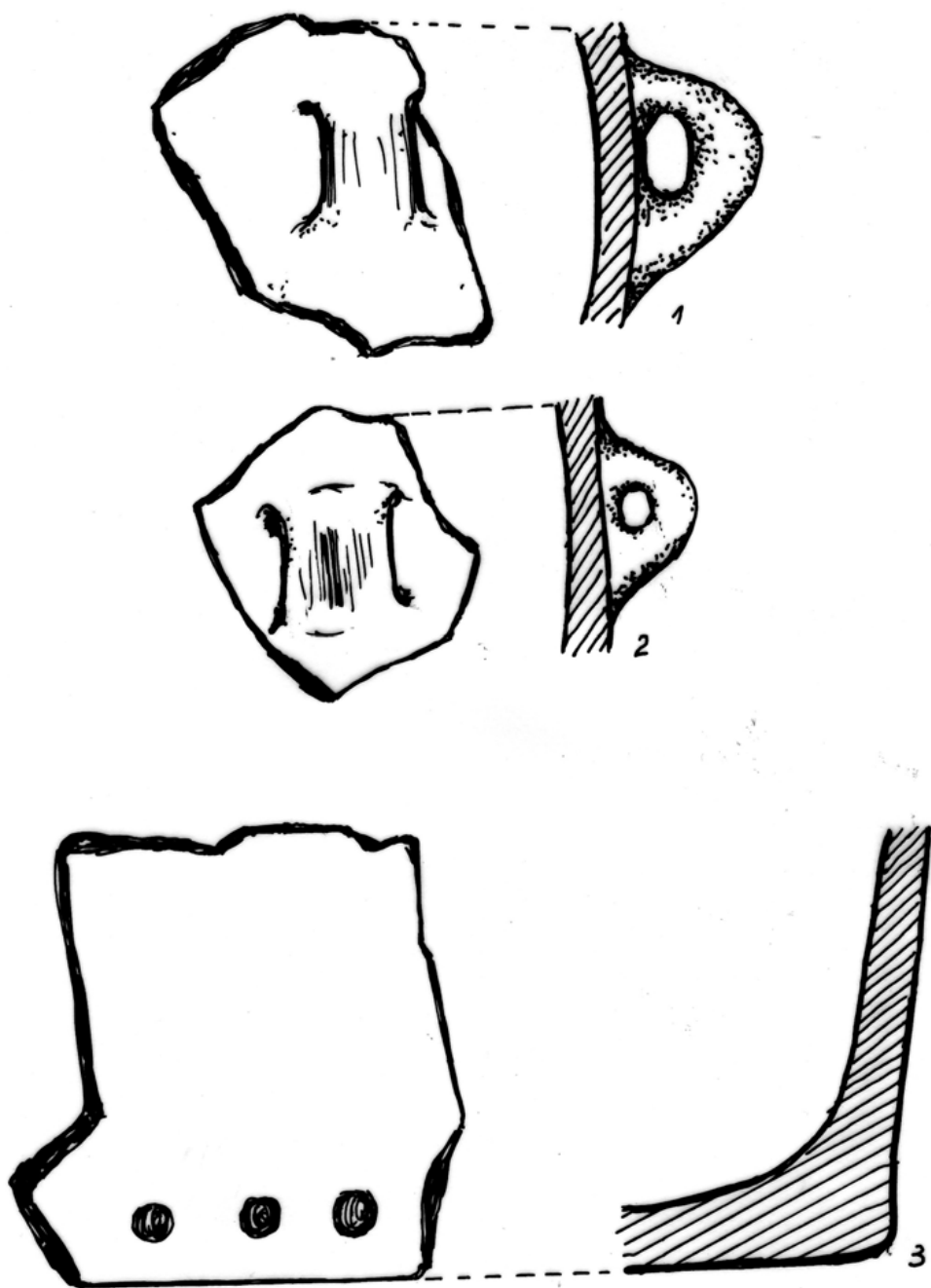
	-STRAT VEGETAL		- CHIRPIC
	- STRAT CĂRMIZIU DESCHIS		- PIATRA
	- STRAT CĂRMIZIU ÎNCHIS		
	- STRAT ARHEOLOGIC		
	- STRAT GALBEN STERIL		
	- FRAGMENTE CERAMICE		

BĂLEȘTI LINIA A DOUA
S 1 / 1995 PLAN L.1 - SC.1 / 25

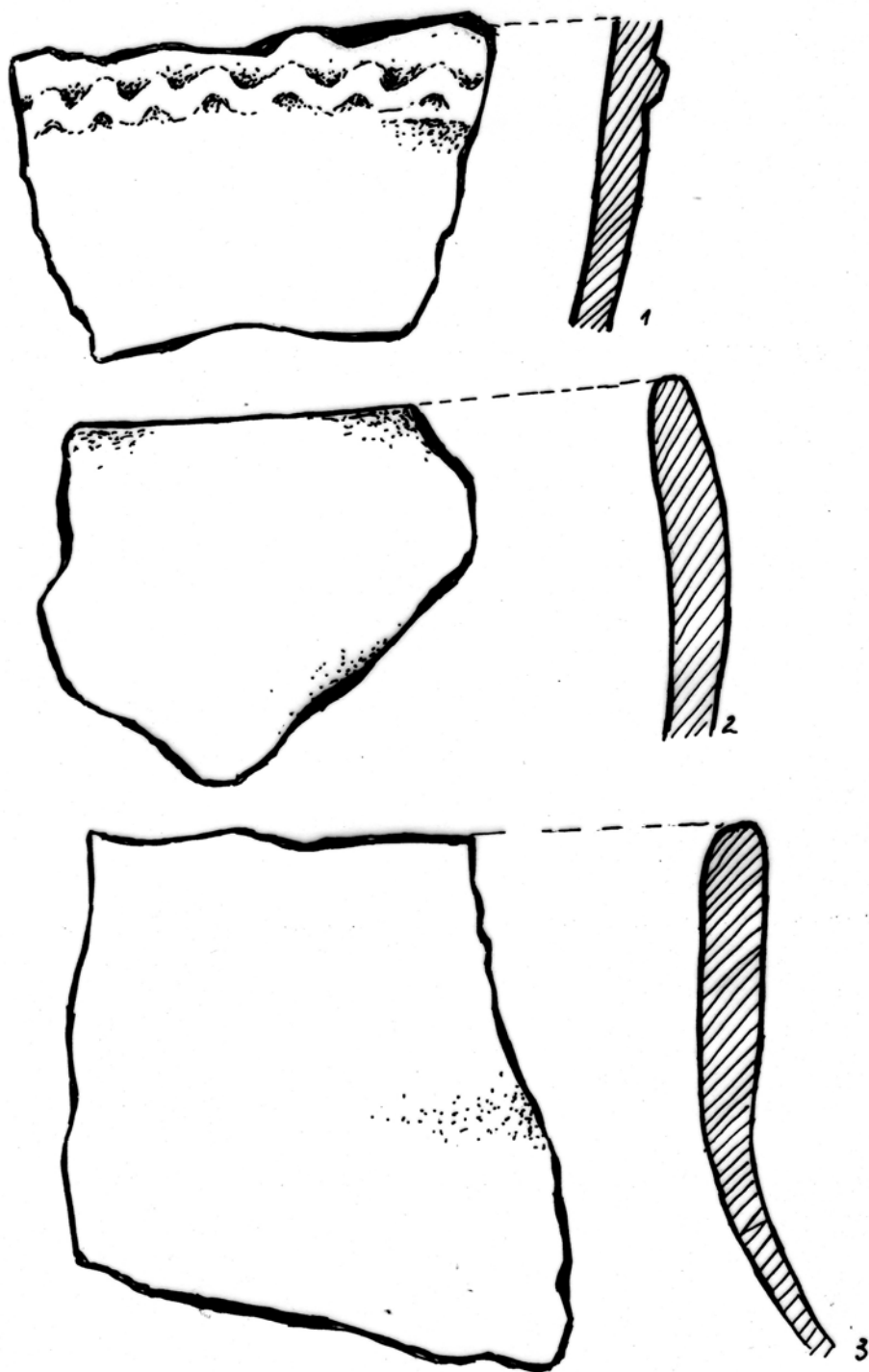

LEGENDĂ

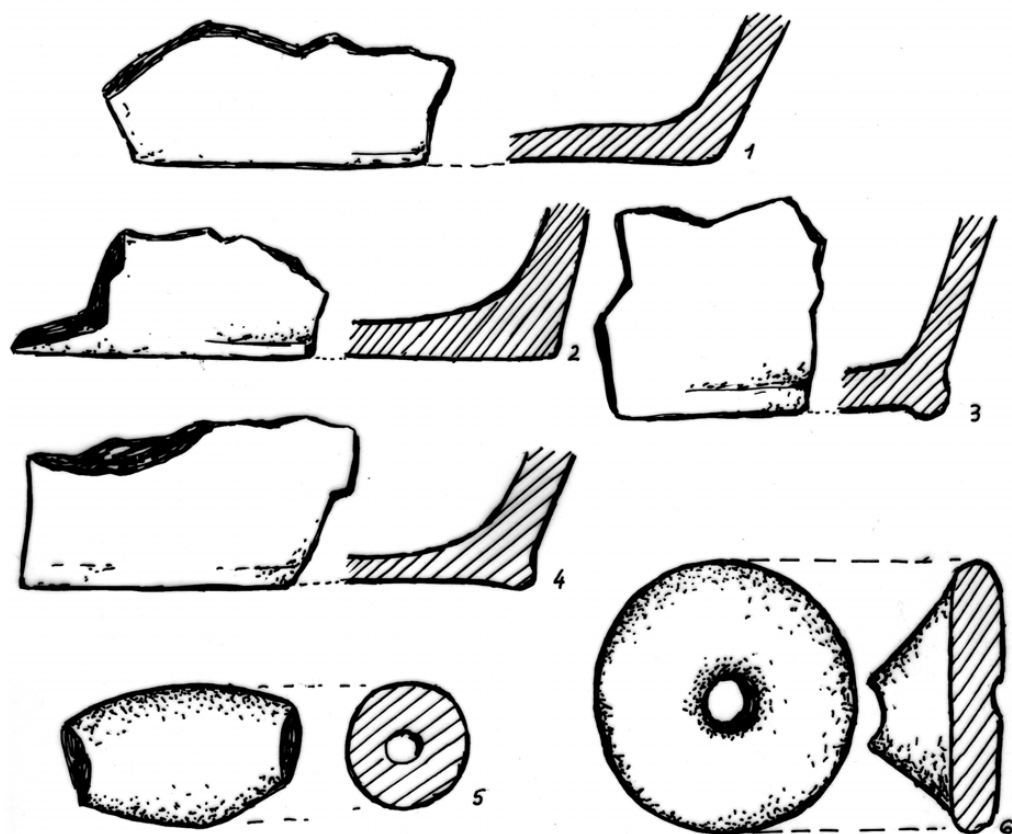
- - CHIRPIC
- - FRAGMENTE CERAMICE
- - PIETRE

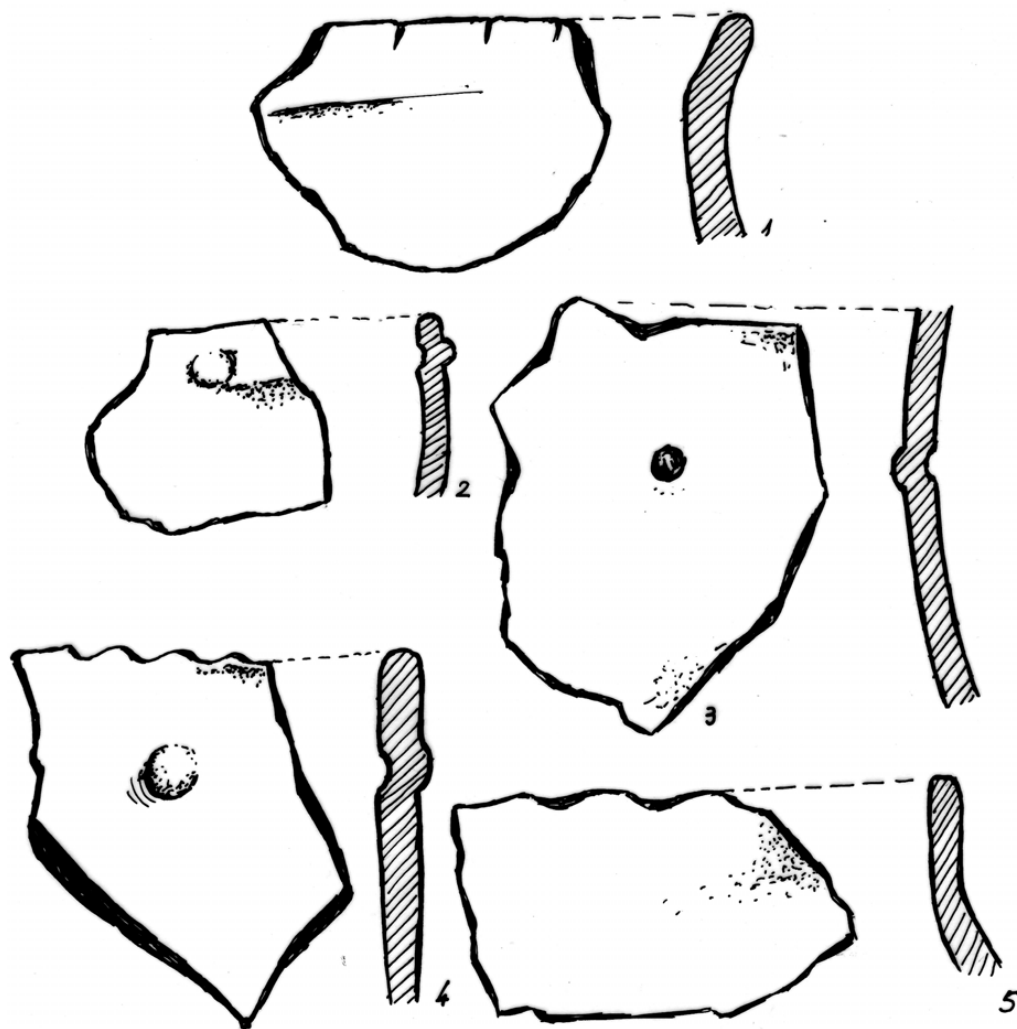
Pl. III. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

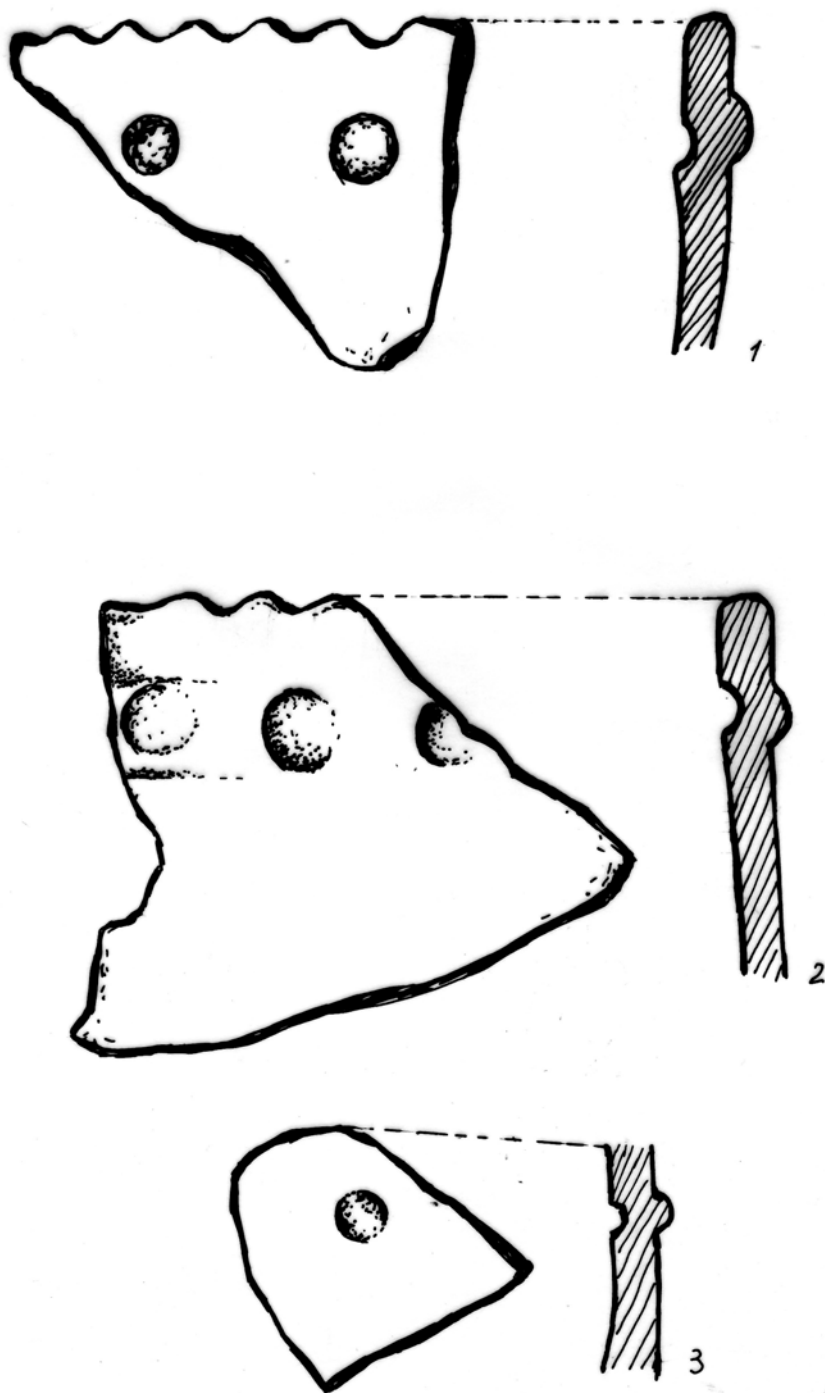
Pl. IV. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

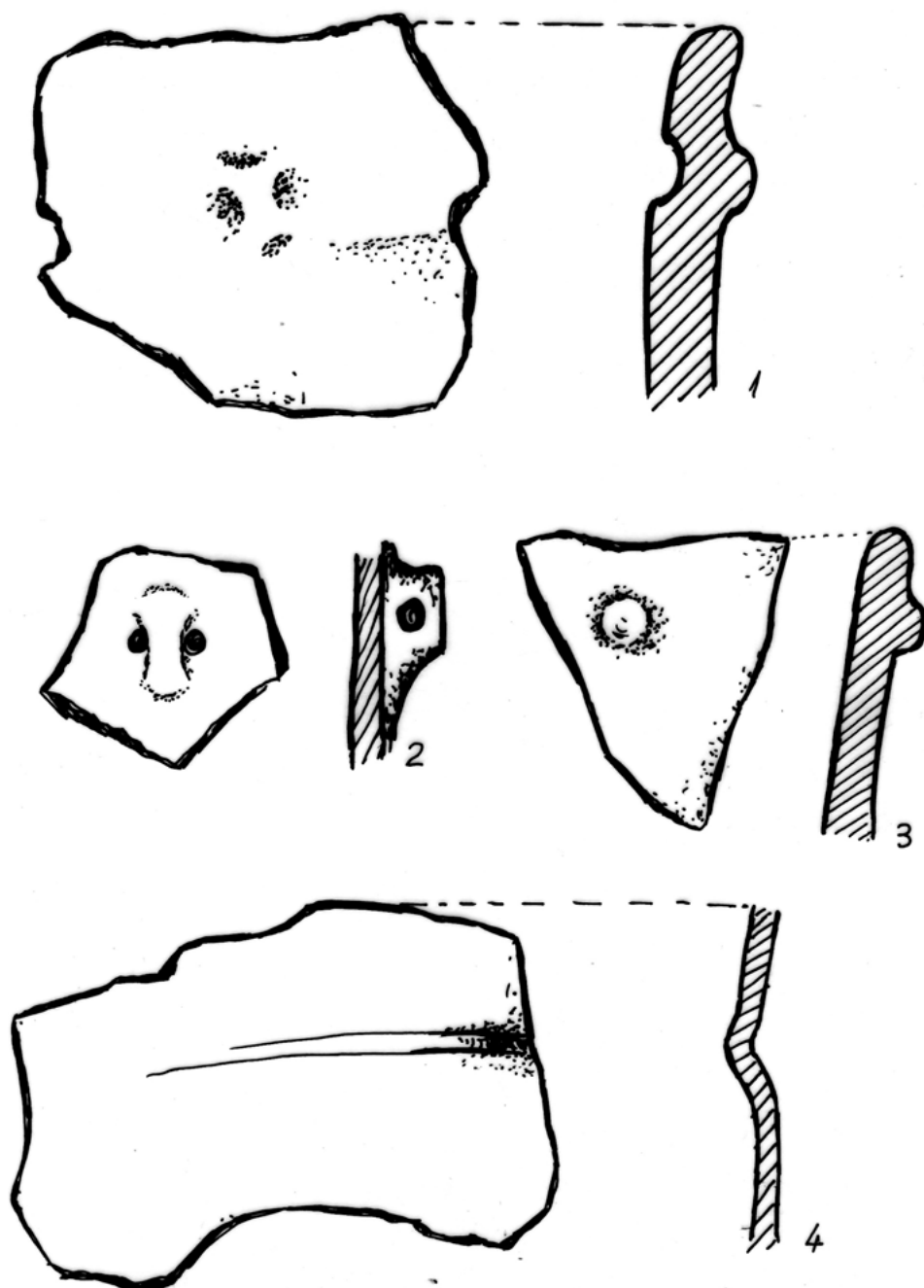
Pl. V. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

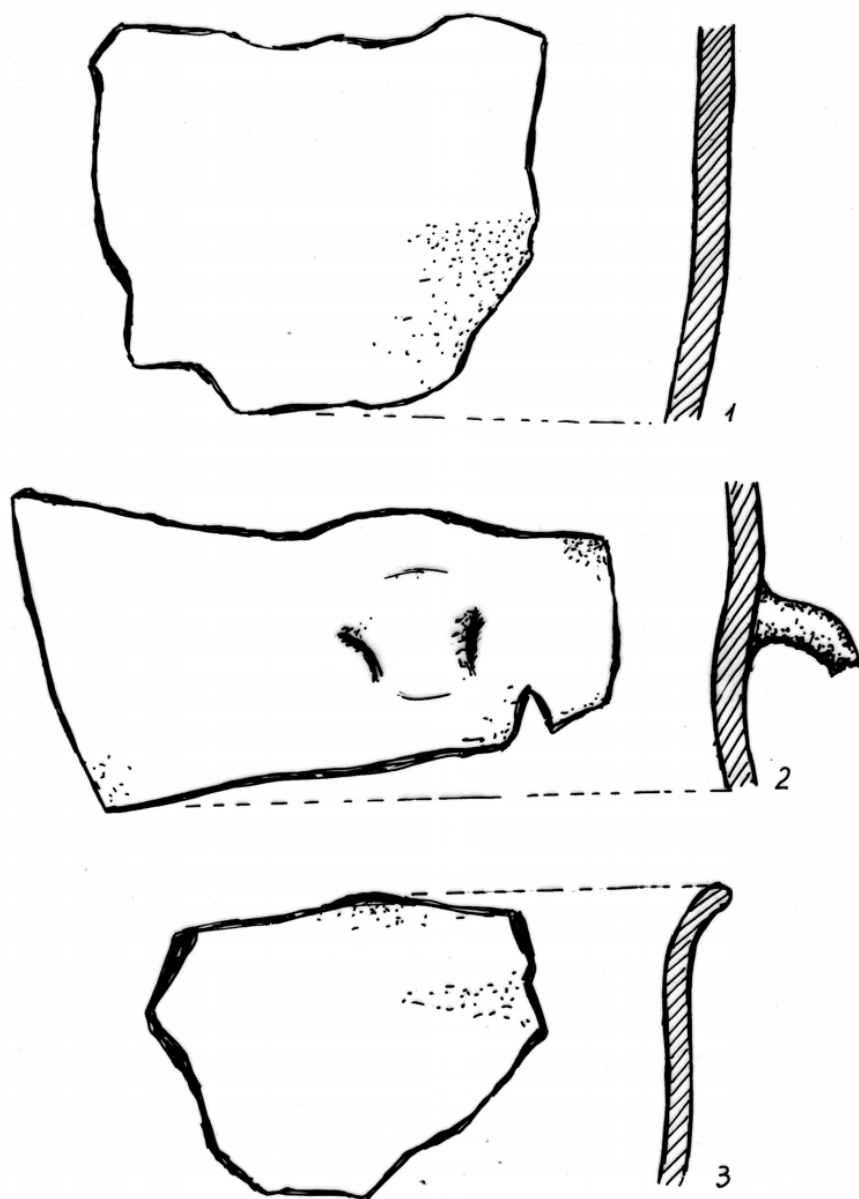
Pl. VI. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

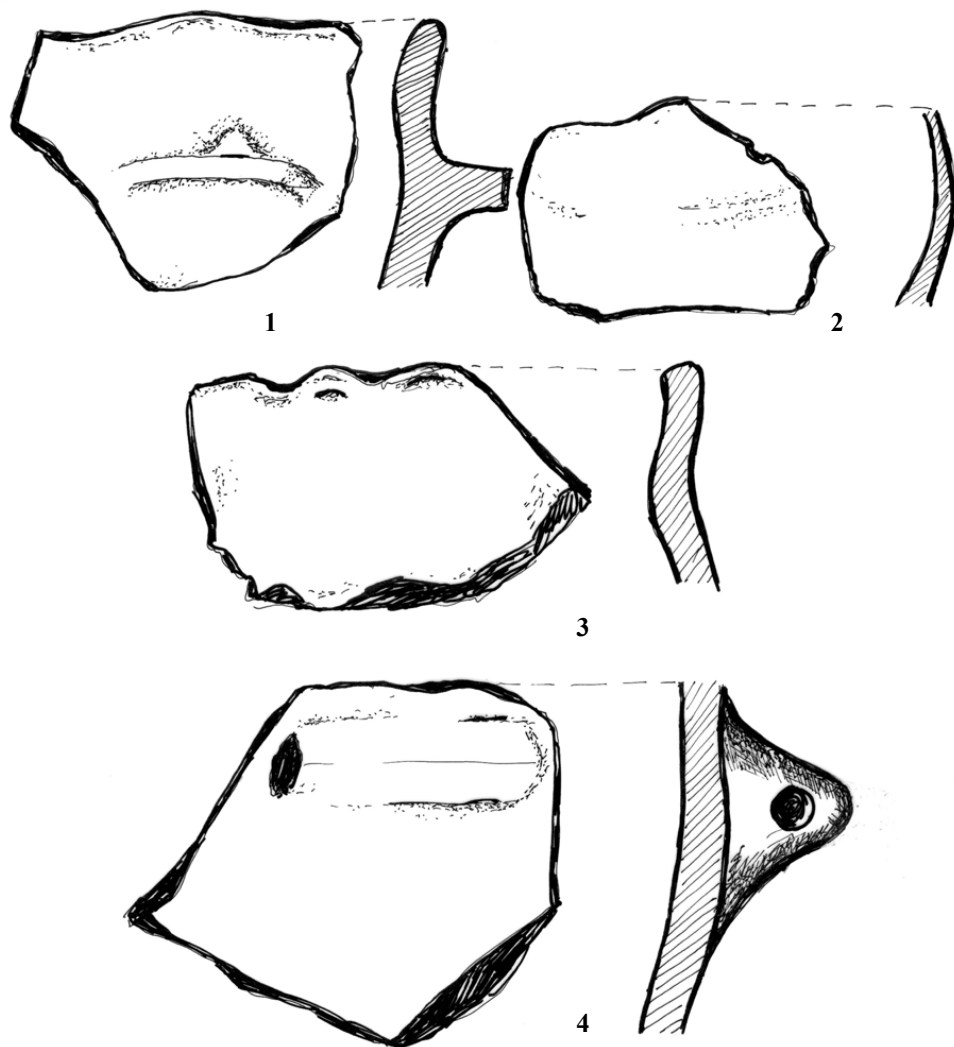
Pl. VII. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

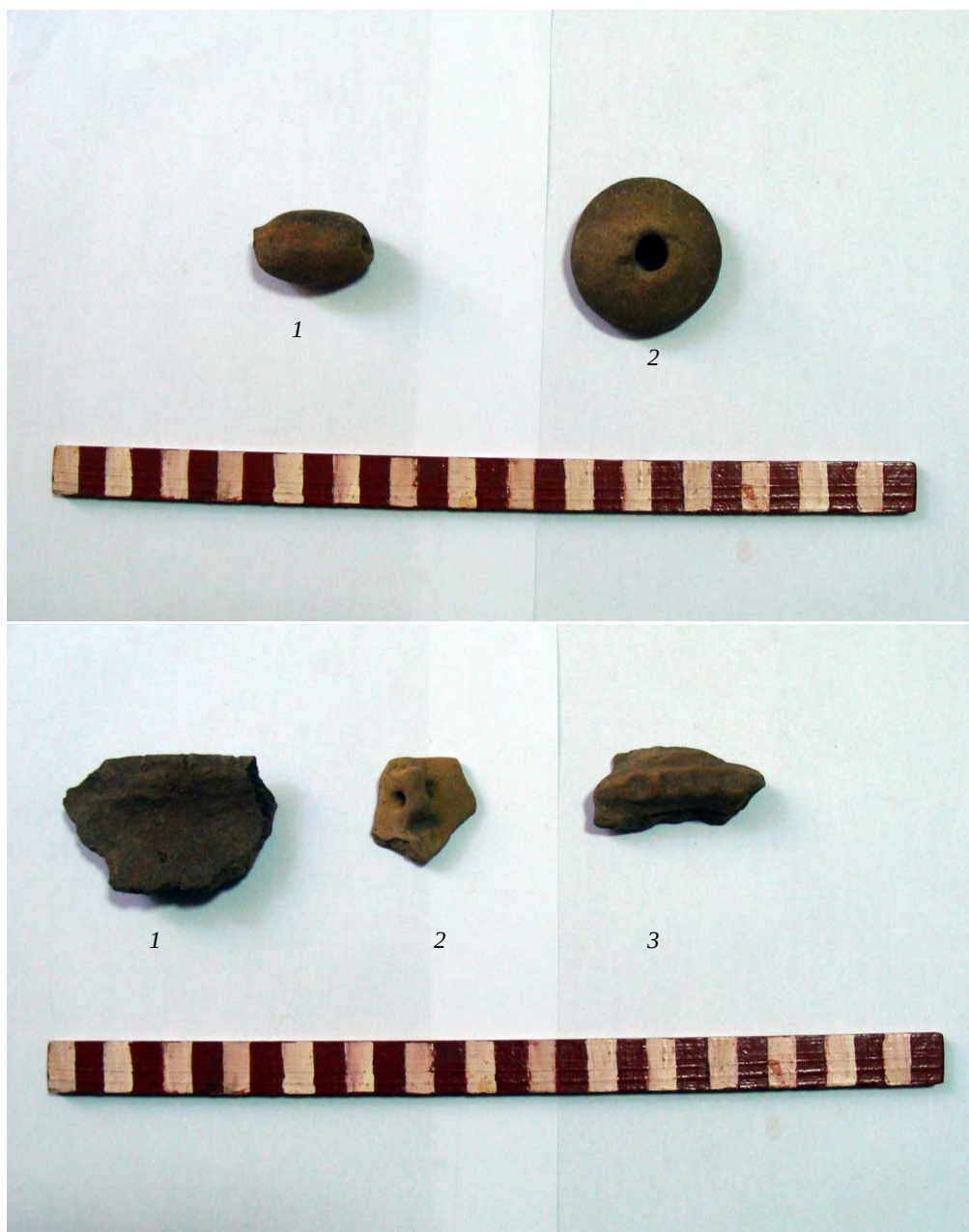
Pl. VIII. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

Pl. XI. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

Pl. X. Fragmente ceramice descoperite la Bălești – „Linia a doua”
SC. 1/1

Pl. XI. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică

Pl. XII. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică

Pl. XIII. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică

Pl. XIV. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică

Pl. XV. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică

Pl. XVI. Bălești – „Linia a doua”. Ceramică